

SFIR - Svenska Föreningen för Industriellt Rättsskydd

2002-01-14

Justitiedepartementet

Enheten för immaterialrätt och transporträtt

103 33 STOCKHOLM

Remiss: Rättsligt skydd för biotekniska uppfinningar (Ds 2001:49)

Svenska Föreningen för Industriellt Rättsskydd har genom remiss beretts tillfälle att yttra sig över rubricerade departementspromemoria. Med anledning härav vill SFIR anföra följande.

Direktivet om rättsligt skydd för biotekniska uppfinningar är ett viktigt instrument för att säkerställa ett harmoniserat och effektivt skydd för biotekniska uppfinningar inom gemenskapen. Den nuvarande ordningen, där såväl lagstiftning som praxis skiljer sig åt, skapar osäkerhet och utgör ett hinder för den inre marknadens funktion. Det är således välkommet att direktivet nu införs i svensk rätt, även om detta enligt förslaget kommer att ske först cirka två år efter det datum då så skulle skett enligt direktivets artikel 15.

Direktivet innehåller fyra olika grupper av bestämmelser angående patentering av biotekniska uppfinningar: patenterbarhet, patentskyddets omfattning, tvångslicenser och deponering av biologiskt material. Den första gruppen av regler är av stor vikt för den europeiska harmoniseringen och får anses utgöra direktivets tyngdpunkt. I vart fall vad gäller dessa bestämmelser överensstämmer svensk lag och praxis i huvudsak med vad som följer av direktivet.

Ordförande	Sekreterare	Skattmästare	Klubbmästare
Professor Marianne Levin	Advokat Katarina Strömholm	Jur kand Bo Davidsson	Advokat Johan Ramberg
Juridiska Fakulteten	Rydin & Carlsten Advokatbyrå AB	Awapatent	Magnusson Wahlin Advokatbyrå
AB			
Stockholms Universitet	Box 1766	Box 45086	Box 7009
106 91 STOCKHOLM	111 87 STOCKHOLM	104 30 STOCKHOLM	103 86 STOCKHOLM
Tel: 08-16 25 44	Tel: 08-679 51 70	Tel: 08-440 95 07	Tel: 08-407 09 00
Fax: 08-612 41 09	Fax: 08-611 48 50	Fax: 08-440 95 50	Fax: 08-407 09 10

Att implementeringen i svensk rätt formellt försenats har därför ingen avgörande praktisk betydelse för skyddet för biotekniska uppfinningar i Sverige.

Vad gäller förslaget till införande av direktivets bestämmelser i svensk rätt finner SFIR att förslaget i allt väsentligt är väl ägnat att läggas till grund för lagstiftning och lämnar åt berörda kretsar att närmare diskutera eventuella tekniska och vetenskapliga aspekter på bestämmelsernas närmare utformning. SFIR vill dock något kommentera några frågor av mer principiell karaktär.

En särskild lag för biotekniska uppfinningar?

Som påpekas i promemorian kan man införa direktivets bestämmelser i svensk lagstiftning antingen genom att skapa en särskild lag avseende biotekniska uppfinningar eller genom att föra in reglerna i patentlagen. I promemorians förslag har den senare lösningen valts.

SFIR tillstyrker den valda metoden. Denna lösning får visserligen den konsekvensen att i synnerhet patentlagens inledande del kommer att innehålla en omfattande textmassa som enbart avser biotekniska uppfinningar. Detta kan givetvis leda till att patentlagen blir mer svåröverskådlig och svårtillgänglig. Det innebär också att lagen får en stark fokusering på ett specifikt teknikområde. SFIR delar emellertid promemorians slutsats att det finns ett väsentligt värde i att lagstiftningen på patentområdet så långt möjligt hålls samman. Det finns enligt SFIRs uppfattning skäl att på detta sätt betona att det patenträttsliga regelverkets grundprinciper om patenterbarhet, såsom skillnaden mellan upptäckter och uppfinningar och kravet på industriell tillämpning, är desamma på det biotekniska området som för övriga teknikområden, låt vara att vissa preciseringar sker för biotekniska uppfinningar. Att införa en särskild reglering för det biotekniska området skulle innebära att denna gemensamma grund blev mindre tydlig och att de biotekniska uppfinningarna allt mer skulle uppfattas som väsensskilda från övriga uppfinningar. Detta skulle i sin tur kunna leda till att den grundläggande och i t ex TRIPs fastslagna principen om likabehandling för olika teknikområden försvagades.

Metoden att införa de specifika bestämmelserna om biotekniska uppfinningar i patentlagens inledande avsnitt om patenterbarhet och om patentskyddets omfattning är således att föredra, trots de redaktionella komplikationer den för med sig. Denna metod har enligt vad som anförs i promemorian också valts i övriga nordiska länder, vilket är ett ytterligare skäl som talar för att så bör ske även i Sverige.

Behöver direktivets bestämmelser överföras till lagtext?

Det kan ifrågasättas om direktivets bestämmelser i så stor utsträckning som nu föreslås behöver komma till direkt uttryck i den svenska lagtexten. Som berörts ovan är åtminstone de direktivbestämmelser som anger principerna om patenterbarhet för biotekniska uppfinningar i stort redan tillämpliga i svensk rätt genom den praxisutveckling som skett.

SFIR tillstyrker också på denna punkt den valda metoden. Det aktuella rättsområdet är komplicerat och svårtillgängligt, och det finns ett värde i att de principer som i praktiken har avgörande betydelse för patenterbarheten av biotekniska uppfinningar framgår direkt av lagtexten. Detta minskar riskerna för missuppfattningar och felaktiga slutsatser kring dessa frågor. Att dessa principer anges i lagtext stärker också förutsättningarna för en enhetlig och stabil rättstillämpning, även om det i detta sammanhang måste beaktas att den kraftiga utvecklingen på området ständigt kommer att ställa rättstillämpningen inför nya ställningstaganden.

1.

Skyldighet att ange ursprunget för biologiskt material

I promemorian föreslås en ny bestämmelse i patentkungörelsen som innebär att det geografiska ursprunget till biologiskt material från växt- och djurriket som används i en patentansökan skall anges, om det är känt. Om ursprunget inte är känt, skall detta faktum anges. Ingen sanktion föreslås dock för det fall dessa uppgifter saknas.

Denna fråga har anknytning till pågående internationella diskussioner, t ex i samband med konventionen om biologisk mångfald (CBD) och inom WIPOs arbete med immaterialrättsligt skydd för genetiska resurser, traditionell kunskap och folklöre. Frågeställningarna kring ersättning för utnyttjande av genetiska resurser är mycket komplexa och förtjänar noggranna överväganden. Detta gäller i synnerhet kopplingarna till patentering av uppfinningar med utgångspunkt i sådant material.

SFIR ifrågasätter därför om det är lämpligt att införa en bestämmelse om uppgiftsskyldighet redan innan den internationella diskussionen kring frågorna har kommit längre. SFIR anser också att frågan om Sveriges position i det internationella arbetet vad gäller införandet av ett reellt formkrav bör diskuteras ytterligare.

Detta yttrande har beretts av civilingenjör Ivan Hjertman, chefsjurist Per Holmstrand och jur. kand. Eva Jarnvall och har behandlats i SFIR:s styrelse den 10 januari 2002.

Stockholm den 14 januari 2002

Marianne Levin
Professor, jur. dr.
Ordförande